

سۇئال

نامازغا ئىمامدىن كېيىن كەلگەن كىشىنىڭ ھۆكۈمىنى تەپسىلىي بىلىشنى مەقسەت قىلىمەن؟.

تەپسىلىي جاۋاب

بارلىق گۈزەل ماختاشلار ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى بولغان ئاللاھقا خاستۇر. پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا، ئۇنىڭ ئائىلە تاۋابىئاتلىرى ۋە ساھابىلىرىغا ئاللاھ تائالانىڭ رەھمەت ۋە سالاملىرى بولسۇن.

بىرىنچى:

"پىقھى ئېنىسكلۇپىدىيىسى" 3-توم 353-بەتتە مۇنداق كەلگەن: نامازنىڭ ھەممە رەكەتلىرى ياكى بەزى رەكەتلىرىدە ئىمامغا ئۆلگۈرەلمىگەن كىشى "مەسبۇق" دېيىلىدۇ.

ئىككىنچى:

نامازغا ئۆلگۈرەلمىگەن كىشى توغرىسىدىكى ھۆكۈملەر:

1- نامازغا ئۆلگۈرەلمىگەن كىشى مەسچىتكە ئالدىرماي، تەمكىن ھالەتتە كېلىشى ياخشى. ئىمام بىلەن بىرگە ئوقۇغان نامىزى ئۇنىڭ نامىزىنىڭ بىشى بولىدۇ، مەسىلەن: ئەگەر ئۆلگۈرەلمىگەن كىشى شام نامىزىدىن ئىككىنچى رەكەتنى ئىمام بىلەن بىرگە ئوقۇسا، بۇ ئىمامنىڭ ئىككىنچى رەكەت، ئۆلگۈرەلمىگەن كىشىنىڭ بىرىنچى رەكەت نامىزى ھېسابلىنىدۇ.

بۇ ئىككى ھۆكۈمنىڭ دەلىلى: پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: **تەكبىر ئېيتىلغاننى ئاڭلىساڭلار، نامازغا مېڭىڭلار، ئالدىرماي، تەمكىنلىك بىلەن كېلىڭلار، ئۆلگۈرگەن رەكەتنى ئوقۇڭلار، ئۆلگۈرەلمىگەننى تولۇقلاڭلار.** [بۇخارى رىۋايىتى 600-ھەدىس].

بەزى ئۆلىمالار بۇنىڭدىن: جامائەت نامىزىنى يوقۇتۇپ قويۇشتىن ئەنسىرسە، جامائەتكە يېتىشىۋېلىش ئۈچۈن بىر ئاز ئالدىراپ ماڭسا بولىدۇ، دېگەننى ئىستىسنا قىلدى.

1- ئۆلگۈرەلمىگەن كىشى ئىمامنى رۇكۇ قىلىۋاتقان ھالەتتە تاپسا، نامازغا كېرىش تەكبىرىنى ئۆرە تۇرۇپ ئېيتىدۇ، ئەگەر ناماز باشلاش تەكبىرىنى رۇكۇغا ئېگىلىگەن ھالەتتە ئېيتسا ئۇ كىشىنىڭ نامىزى توغرا بولمايدۇ.

نەۋەۋىي رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دېگەن: "قىيامدا تۇرۇش پەرىز بولغانلىقى ئۈچۈن، ناماز باشلاش تەكبىرىنى ئۆرە تۇرۇپ ئېيتىشىمۇ پەرىز بولىدۇ، شۇنىڭدەك كېيىن كەلگۈچى ئىمامنى رۇكۇ قىلغان ھالەتتە تاپقان بولسا، ناماز باشلاش تەكبىرىنىڭ ھەممە ھەرىپلىرىنى قىيامدا تۇرغان ھالەتتە ئېيتىشى پەرىز بولىدۇ، ئەگەر ناماز باشلاش تەكبىرىدىن بىرەر ھەرىپنى رۇكۇغا ئىگىلگەچ دېگەن بولسا ئۇ كىشىنىڭ نامازغا كىرىشى توغرا بولمىغان بولىدۇ، بۇنىڭدا ئىختىلاپ يوق". "ئەل مەجمۇ" 3-توم 296-بەت.

2- كىيىن كەلگۈچى ئىمام رۇكۇ قىلىۋاتقان ھالەتتە كەلگەندە، ئۇ كىشى ئېھتىياتەن ئىككى تەكبىر ئېيتىدۇ، بىرى ناماز باشلاش تەكبىرى، يەنە بىرى رۇكۇ قىلىش تەكبىرى، ئەگەر ناماز باشلاش تەكبىرىنى ئېيتىپلا رۇكۇ قىلغان بولسا، رۇكۇغا بېرىش تەكبىرىنى ئېيتىمىغان بولسا، كۆپچىلىك ئۆلىمالارنىڭ توغرا قارىشىدا بۇ كۇپايە قىلىدۇ.

شەيخ ئىبنى باز رەھىمەھۇللاھدىن: "نامازغا كېيىن كەلگۈچى ئىمام رۇكۇ قىلىۋاتقان ھالەتتە كەلگەن بولسا، ناماز باشلاش تەكبىرىنى ئېيتىپلا رۇكۇغا بارامدۇ ياكى يەنە بىر تەكبىر ئېيتىپ ئاندىن رۇكۇغا بارامدۇ؟ دەپ سورالغاندا، شەيخ مۇنداق جاۋاب بەرگەن:

بىرىنچى: ئېھتىياتەن ئىككى تەكبىرنى ئېيتىدۇ، بىرى ناماز باشلاش تەكبىرى، بۇ نامازنىڭ ئاساسى (پەرزى) بولۇپ، بۇنى ئۆرە-قىيامدا تۇرغان ھالەتتە دېيىش كېرەك.

ئىككىنچى: رۇكۇغا بېرىش تەكبىرىنى رۇكۇغا ئىگىلگەندە ئېيتىدۇ، ئەگەر بىر رەكەتنىڭ ئۆتۈپ كېتىشىدىن ئەنسىرسە، ئۆلىمالارنىڭ توغرا قارىشىدا ناماز باشلاش تەكبىرى كۇپايە قىلىدۇ، چۈنكى ئۇ ئىككىسى بىر ۋاقىتقا جۇغلاشقان ئىككى ئىبادەت بولغانلىقى ئۈچۈن، چوڭى كىچىكىگە كۇپايە قىلىدۇ، كۆپچىلىك ئۆلىمالارنىڭ قارىشىدا بۇ رەكەت توغرا بولىدۇ. "ئىبنى باز پەتىۋالار مەجمۇئەسى" 11-توم 245-بەت.

3- كېيىن كەلگۈچى ئىمامنى رۇكۇ قىلغان ھالەتتە تاپقان بولسا، گەرچە ئۇ ئىمام رۇكۇدىن بېشىنى كۆتۈرۈشتىن ئىلگىرى تەسبىھ ئېيتالماي، ئىمام رۇكۇدىن بېشىنى كۆتۈرگەندە تەسبىھ ئېيتقان بولسىمۇ بىر رەكەتكە ئۆلگۈرگەن بولىدۇ.

4- كېيىن كەلگۈچى رۇكۇغا ئىمام بىلەن بىرگە ئۆلگۈردىمۇ ياكى ئۆلگۈرەلمىدىمۇ؟ بۇنىڭدا شەكىلىنىپ قالسا، بۇ ۋاقىتتا قارىشىنىڭ كۈچلۈك تەرىپىنى تۇتىدۇ، قارىشىدا رۇكۇغا ئۆلگۈرگەنلىكى كۈچلۈك بولسا بىر رەكەتكە ئۆلگۈرگەن بولىدۇ، رۇكۇغا ئۆلگۈرمىگەنلىكى كۈچلۈك بولسا ئۇ رەكەتكە ئۆلگۈرگەن ھېسابلانمايدۇ.

شەيخ ئىبنى ئۇسەيمىننىڭ "شەرھىل مۇمتى" 3-توم 383-بەتتە مۇنداق كەلگەن: ئىمام رۇكۇ قىلىۋاتقان ھالەتتە كەلگەن بولسا، ناماز باشلاش تەكبىرىنى ئېيتىدۇ، ئاندىن رۇكۇ قىلىدۇ، ئەگەر ئۇ كىشى: ئىمامغا رۇكۇ قىلىۋاتقان ھالەتتە ئۆلگۈردۈممۇ ياكى رۇكۇغا بېرىشتىن ئىلگىرى ئىمام رۇكۇدىن بېشىنى كۆتۈردىمۇ؟ دەپ ئىككىلىنىش بولۇپ قالغان بولسا، ئۇ ۋاقىتتا كىتابنىڭ

ئۇسلۇبى بويىچە، ئۇ كىشى رۇكۇغا ئۆلگۈردۈمۈمۇ ياكى ئۆلگۈرمۈدۈمۈمۇ؟ دەپ شەكىلىنىپ قالغانلىقى ئۈچۈن، ئىشەنچىگە ئاساسەن نامازنى داۋاملاشتۇرىدۇ، رۇكۇغا ئۆلگۈرەلمىگەنلىكى كۈچلۈك بولسا، بۇ رەكەتكە ئۆلگۈرەلمىگەن بولىدۇ.

ئىككىنچى قاراشقا ئاساسلانغاندا: ئۇ كىشى كۈچلۈك قارشى بويىچە ئىش قىلىدۇ، بىز: گۇمانغۇچە ئىمامغا رۇكۇدا ئۆلگۈردۈگۈمۇ ياكى ئۆلگۈرمىدىگۈمۇ؟ دەيمىز، ئۇ: ھەئە، گۇمانغۇچە ئۆلگۈردۈم دەسە، ئۇ رەكەت ساڭا ئۆلگۈرگەن ھېساپلىنىدۇ، - دەيمىز، ئەگەر ئۇ: گۇمانغۇچە، ئۆلگۈرەلمىدىم، دېسە، بۇ رەكەتنى ھېساپلىماي، نامىزىڭنى تولۇقلىغان، - دەيمىز. ئەگەر ئۇ: ئىككىلىنىپ قالدىم، ئۆلگۈرەلمىگەنلىكىمگە جەزىم قىلالىمىدىم، - دېسە، ئىشەنچلىكىنى ئاساس قىلىپ، بۇنى ھېساپلىماي، نامىزىڭنى تولۇقلىغىن دەيمىز، تۈگىدى.

5- كېيىن كەلگەن كىشى ئالدىنقى سەپتە ئورۇن تاپالماي، كېيىنكى سەپنىڭ كەينىدە يالغۇز ناماز ئوقۇسا توغرا بولىدۇ.

6- ئەگەر ئىمام بىر رەكەتنى ئارتۇق ئوقۇغان بولسا، بۇ ئارتۇق رەكەت كېيىن كەلگەن كىشى ئۈچۈن بىر رەكەتكە ھېساب بولامدۇ؟ دېگەن مەسىلىدە ئۆلىمالار ئارىسىدا ئىختىلاپ بار.

شەيخ ئىبنى ئۇسەيمىن رەھىمەھۇللاھىدىن: "ئىمام نامازنى بەش رەكەت ئوقۇغان بولسا، كېيىن كەلگەن كىشى ئىمامغا ئىككىنچى رەكەتتە يېتىشكەن بولسا، ئۇ كىشى ئىمام بىلەن بىرگە سالام بېرىپ نامازدىن چىقامدۇ ياكى ئۆلگۈرەلمىگەن بىر رەكەتنى ئوقۇپ نامازنى تولۇقلامدۇ؟ دەپ سورالغاندا، شەيخ جاۋاب بېرىپ مۇنداق دېگەن: "بۇ مەسىلىدە ئۆلىمالار ئىختىلاپ قىلىشقان، بەزى ئۆلىمالار: بەش رەكەت ناماز ئوقۇغان ئىمام سالام بەرگەندە، كېيىن كەلگەن كىشى ئورنىدىن تۇرۇپ بىر رەكەت ئوقۇشى زۆرۈر، نامىزنى ئىمامغا ئوخشاش بەش رەكەت ئوقۇيدۇ، بۇ توغرىدا پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: **ئىمامغا ئۆلگۈرگەننى ئوقۇڭلار، ئۆلگۈرەلمىگەننى تولۇقلاڭلار** دېگەن، بۇ كىشى بىر رەكەتكە ئۆلگۈرەلمىدى، شۇ رەكەتنى ئوقۇشى كېرەك، - دەپ قارىغان.

لېكىن كۈچلۈك قاراشتا، ئۇ كىشىنىڭ بەشىنچى رەكەتنى ئوقۇشى توغرا بولمايدۇ، بەلكى ئىمام بىلەن بىرگە سالام بېرىدۇ، چۈنكى ئىمام بەشىنچى رەكەتتە ئۆزۈرلۈك ھېسابلىنىدۇ، ئەمما بۇ كىشىگە تۆت رەكەت ئوقۇغانلىقىنى بىلگەندىن كېيىن ئۆزۈر يوق، ئۇنىڭغا نامازغا زىيادە قىلىشى ھالال ئەمەس.

ئەمما پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ: **ئۆلگۈرەلمىگەننى تولۇقلار** دېگەن ھەدىسىدىكى، "تولۇقلاڭلار" دېگەن سۆز: نامازنىڭ كەم قالغان رەكىتىنى تولۇقلاڭلار! دېگەن بولىدۇ. ئۇ كىشى ئىمام بىلەن تۆت رەكەتنى ئوقۇغان بولسا، ئۇنىڭ نامىزى كەم قالغان بولمايدۇ، مانا بۇ ھەدىسكە بېرىدىغان جاۋابىمىز. توغرىنى ئاللاھ تائالا ياخشى بىلگۈچىدۇر. "ئىبنى ئۇسەيمىن پەتىۋالار مەجمۇئەسى" 14-توم 20-بەت.

7- ئىمام سالامدىن ئىلگىرى سەھۋەنلىك ئۈچۈن سەجدە قىلسا، كېيىن كەلگۈچىمۇ مەيلى سەھۋەنلىكنى تاپسۇن ياكى ئىمامنىڭ

سەھۋەنلىكىدىن كېيىن نامازغا كىرگەن بولسۇن ئىمام بىلەن بىرگە سەھۋەنلىك سەجدىسى قىلىدۇ، ئەمما سالامدىن كېيىن سەھۋەنلىك سەجدىسى قىلغان بولسا، كېيىن كەلگۈچى ئۆزۈرلۈك بولغانلىقى ئۈچۈن بۇ سەجدىدە ئىمامغا ئەگەشمەيدۇ.

8- كېيىن كەلگۈچى نامازدىن بىر رەكەتكىمۇ ئۆلگۈرەلمىسە، جامائەتكە ئۆلگۈرگەن بولمايدۇ، بىر رەكەت رۇكۇغا ئۆلگۈرۈش بىلەن بولىدۇ.

"دائىمىي كومىتېت پەتىۋاسى- ئون ئىككىنچى بۆلۈم- "6-توم 225-بەتتە مۇنداق كەلگەن: "كېيىن كەلگۈچى بىر رەكەتكىمۇ ئۆلگۈرەلمىسە جامائەتنى تاپقان بولمايدۇ، بۇ توغرىدا پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: **نامازدىن بىر رەكەتكە ئۆلگۈرگەن كىشى جامائەتنى تاپقان بولىدۇ.** [مۇسلىم رىۋايىتى]. يەنى بىر رەكەتكە ئۆلگۈرۈش رۇكۇغا ئۆلگۈرۈش بىلەن بولىدۇ."

9- كېيىن كەلگۈچى ئاخىرقى رەكەتنىڭ رۇكۇسىدىن كېيىن كەلگەن بولسا، ياخشىسى ئۇ كىشى ئىككىنچى جامائەتنى كۈتمەستىن دەرھال ئىمامغا ئەگىشىدۇ.

"دائىمىي كومىتېت پەتىۋاسى- ئون ئىككىنچى بۆلۈم- "6-توم 225-بەتتە مۇنداق كەلگەن: كېيىن كەلگۈچى ئاخىرقى رەكەتنىڭ رۇكۇسىدىن كېيىن كەلگەن بولسا، ياخشىسى ئىمامغا ئەگىشىپ نامازغا كىرىشى كېرەك، بۇ توغرىدا پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: **نامازغا كەلگەندە، ئېغىر-بېسىق ۋە تەمكىنلىك بىلەن كېلىڭلار، ئىمامغا ئۆلگۈرگەننى ئوقۇڭلار، ئۆلگۈرەلمىگەننى تولۇقلار،** بۇ ھەدىس رۇكۇدىن بۇرۇنقى بولسۇن ياكى رۇكۇدىن كېيىنكى بولسۇن، ئۆلگۈرەلمىگەن نامازنىڭ ھەممىسىنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ."

10- كېيىن كەلگۈچى جۈمە نامىزىدا ئىككىنچى رەكەتنىڭ رۇكۇسىغا ئۆلگۈرەلمىسە، جۈمەگە ئۆلگۈرگەن بولمايدۇ، ئىمام جۈمە نامىزىنىڭ ئىككىنچى رەكەتنىڭ رۇكۇسىدىن بېشىنى كۆتۈرگەندىن كېيىن كەلگەن بولسا، جۈمەگە ئۆلگۈرەلمىگەن بولىدۇ، ئىمامغا ئەگىشىپ نامازغا كېرىپ، ئىمام سالام بېرىپ بولغاندىن كېيىن ئۇنى يېشىن نامىزى قىلىپ تولۇقلاپ ئوقۇيدۇ.

11- كېيىن كەلگەن كىشى ئېھتىيات يۈزىسىدىن ئىمام سول تەرەپكە سالام بېرىپ بولغاندىن كېيىن ئاندىن ئورنىدىن تۇرۇپ، ئۆلگۈرەلمىگەن نامىزىنى تولۇقلايدۇ.

ئاللاھ تائالا ھەممىدىن ياخشى بىلگۈچىدۇر.